

si podamo svobodni svobodnim roke. Živela vaša svobodna bodočnost! — in.

Manifestacija ob ustanovitvi podružnice J. M. v Ptuju.

V nedeljo, 20. t. m. se je kakor drugod, tudi v Ptuju ustanovila podružnica Jugoslovanske Matice. Ker tedaj ni bilo mogoče pomembnega dne primerno obhajati, se je priredilo v četrtek, 25. t. m. slovesno manifestacijo zborovanje. Pred mestno hišo se je zbralo nad 4000 ljudi. Vsa narodna društva brez razlike strank so bila korporativno zastopana. Posebno pa je bil ta dan dan šolske mladine. Na stotine drobnih solarčkov je prikorakalo na trg; vsako dete je nosilo zastavico v narodnih barvah. Bil je krasen pogled i na mlada lica i na pestro morje migljajočih zastavic. Nastopili so trije govorniki treh strank in obrazložili so pomen J. M. s pozivom na narod, da naj vsakdo po svojih močeh pripomore, da iztrgamo zaslužene brate na zasedenem ozemlju zemlje lačnemu Lahu iz rok. Po prečitaniu resolucije je godba zaigrala himno. Sledil je veličasten spreved ob zvokih godbe. Pri pohodu je splošno padala v oči strumna disciplina, ki jo je kazalo gimnazijsko dijaštvo. Izravnani redovi, po godbi umerjen korak, red! Mladina je navdušeno klicala „Živio Primorje“ in pela. Pred okrajnim glavarstvom se je ustavila, da čuje kratek nagovor in apel, naj dela tudi ona z vsemi močmi, da se izobrazí in pomaga kedar, če bo treba zatiranim bratom. Socijalni demokratje, ali kakor jih tudi nazivajo „brezdomovinci“, so bili obljubili sodelovanje, pa so besedo snedli. Ker si ne moremo misliti, da bi njih brezdomovinstvo šlo do popolnega neumevanja in omalovaževanja narodnih teženj, si razlagamo njih odsotnost tako, da pač nimajo človeka, ki bi imel korajžjo in zmožnost, da stopi javno pred narod in pove dve, tri. No, čudno ni. — S.

Dijaški dom in Mladika v Ptuju.

F. Vajda.

V zadnji seji kuratorija dne 18. marca t. l. se je dognalo, da sta oba zavoda močno pasivna. Člani kuratorija so bili izven sebe; od poklicanih in nepoklicanih se sliši ostrakritika, češ, da se zanikerno gospodari ali celo krade. Kot predsednik kuratorija se čutim dolžnega, da stvar javno razložim. Očitek zanikernosti odklanjam, sumničenje kraje zavračam. Neizogibno je, da med toliko služinčadi pride včasih kdo, ki mu je bolj do dobička nego do poštenja; toda takšni se pri najmanjšem sumu takoj odslovijo.

Kuratorij je vedno kontroliral rentabiliteto obeh zavodov, kar se vidi iz zapisnikov.

in priplula k tebi. Reci, da si trgovec iz tuje dežele in da imaš raznovrstne dragocenosti, med njimi tudi zlat čevljič. Ona bo ga hotela imeti, ti pa jo zgrabi v naročje, sedi na me in jaz vaju odnesem.

Svetopolk je sedel na breg, belčec pa se je strani pasel. Kmalu je priplula ladjača po jezeru in krasna deva je skočila na breg, ki jo je Svetopolk takoj spoznal po sliki v kraljevski galeriji.

„Česa iščeš v tej puščavi?“ je vprašala ljubeznivo.

„Trgovec sem iz tujine in potujem po svetu. Danes sem zablodil s svojim konjem in tukaj malo počivam.“

„Kaj pa imaš v culici?“

„Dragocenosti, krasna deva, med njimi neizmierno krasen zlat čevljiček.“

„Prosim, pokaži mi ga!“

„Lahko si ga pomeš!“ je rekel Svetopolk in podal čevljič kraljični. Ko si ga je obuvala, se je prikradel belčec bliže in Svetopolk je prijel naglo kraljično okrog telesa in jo posadil nanj. Kraljični je bilo ljubo, da jo lepi trgovec odnaša, toda čarovnica, pri kateri je bila zaprta, je zdivljala in pošiljala vse groze za njimi. Modri bliski so začeli križem freskati, drevje je padalo po tleh in grozne pošasti so jih preganjale od vseh strani. Svetopolk pa se ni bal, zaupal je svojemu varuhu in belček ga je nesel skozi vse zapreke. Šele daleč za začaranim gozdom so si privoščili počitka.

Med potoma je razodel Svetopolk kraljični Vidi, kdo ga je poslal in kam jo pelje. Vida ni rekla nič, v srcu pa jo je težilo, kajti bivšega ženina ni posebno čislala, tembolj pa se ji je Svetopolk priljubil. Ko sta prijezdila do kraljevskega mesta, ju je sprejel kralj z

Novembra 1919 se je pokazal majhen primanjklaj, ki še nikogar ni vznemirjal; ker so cene neprestano rastle in z njim primanjkljaj, je kuratorij s 1. 1. 1920 zvišal hranarino od 300 na 450 K mesečno. Cene so šle dalje kvišku in še gredo v neskončnost. Že februarja se je dvomilo, da je mogoče izhajati s hranarino. Kuratorij je zahteval dosedanje bilanco, ki je pokazala velik primanjkljaj. Kuratorij je zelo nerad sklenil zopetno zvišanje hranarine. Obenem se vložil na vlado prošnja za podpero. Ako dobimo kaj podpore, bomo nekaterim potrebnim lahko odpustili zvišanje.

Kdo je kriv te nesreče? Krive so razmere in sokrivi smo vsi udeleženi, ker smo novi in neizvežbani v teh poslih. V jeseni bi se morala nakupiti živila za celo leto, toda mesto ni imelo denarja in brez denarja nikdo ne proda. Tudi se ni mogla preračunati potrebna množina, ker so vedno prihajali novi gojenci, — najboljši dokaz, da sta zavoda na dobrem glasu; v začetku je bilo 37 dijakov v dijaškem domu, zdaj 62.

Za prihodnje šolsko leto se mora mestna uprava pravočasno založiti z živili in garantirati, da med letom ne bo zvišala hranarine. Za nakup se mora najeti posojilo, če ni drugače. V prejšnjih časih je bilo zelo preprosto, če je mesto rabilo denar, je župan napisal listek, s katerim je blagajnik šel v mestno hranilnico in dvignil, kolikor je rabil. Zdaj pa mestna hranilnica ali sama nima ali pa ne sme dati brez posebnega dovoljenja.

Sicer pa sta tudi pod Ornigovo upravo oba zavoda bila pasivna, razmeroma še bolj ko danes. N. pr. v zadnjem predvojnem letu 1913 je imel dijaški dom dohodkov 78.543-02 K, izdatkov 88.455-21 K, primanjklaja okroglih 10.000 K; dekliški dom pa dohodkov 49.778-68 K, izdatkov 54.287-63 K, torej primanjklaja okroglih 4500 K. V zadnjem letu pred prevratom, t. j. v l. 1917 dijaški dom dohodkov 116.501-77 K, izdatkov 148.632-80 torej primanjklaja 32.000 (več zaradi požara); dekliški dom dohodkov 114.826-92, izdatkov 121.436-34 K, torej primanjklaja okoli 6600 K. V zadnjih 10 letih 1909—1918 sta imela oba zavoda 172.000 K. izgube. In podobno je bilo pri vseh mestnih podjetjih, torej ne drži trditve „Napreja“, da je bilo pod Ornigovo upravo vse aktivno. Aktivna je bila edino mestna hranilnica, ki je dala občini včasih več ko 100.000 letne podpore, kar je takrat zaleglo več ko setaj cel milijon. Hranilnica vsled zavožene Ornigove politike danes ne more pomagati mestni občini. Pomagala pa bo zopet, ko se sanira. Zato še ne smemo obupati pri deficitih, ki so kakor vse drugo danes izraženi v visokih številih. Vendar pa moramo gledati, da primanjkljaje znižamo, kolikor je v naših močeh. In v tem oziru se kuratorij resno in vestno trudi.

veliko slavo in radostjo. Od tega dne je bil Svetopolk njegov najboljši prijatelj in sovladar.

Nekoč je vstopil kralj s Svetopolkom v Vidine sobe, v katerih je stanovala kot bodoča kraljica. Sedela je pri oknu in žalostno popevala. Kralj je prisedel in vprašal, kdaj naj pripravi gostijo.

„Jaz se ne morem poročiti, dokler nimam skrinjice s poročno obleko, ta pa je tristo milj dalje, nego sem bila jaz, shranjena pri neki čarovnici.“

Boléstno se je ozrl kralj na Svetopolka, kakor bi ga prosil pomoči, on pa je razumel pogled.

„Jaz pojdem po skrinjico“, je rekel, pristopivši k Vidi.

„Ne, ne, kralj, ne pošiljaj Svetopolka, on pogine!“ je prosila kraljična.

Kralj ni maral za nevarnosti, ki so grozile prijatelju, saj ga je hotel poplačati z zlatom in s slavo. Svetopolk pa je bil vesel, da lahko Vidi s čim pomore, in je hitel k svojemu belcu.

„Ako boš pameten in previden“, je rekel belčec, „dovršiš lahko vse. Pripravi se urno na pot.“ Svetopolk se je poslovil in zapustil mesto še tistega dne. Dolgo je jezdil, preden je prejezdil tristo milj. Končno se je belčec ustavil blizu nekega črnega gradu in rekel Svetopolku: „Tukaj stanuje čarovnica, ki ima skrinjico. Idi in jo zahtevaj. Ona ti je ne bo hotela izročiti, dokler na treh konjih ne pojezdíš. Ti trije konji bodo njene hčere. Nič se ne boj in bodi previden. Kadar tretjega konja pripelješ k njej, boš videl, da ima v roki šibo, s katero te bo hotela udariti. Urno se izogni, vzemi

Varujmo se tujcev!

Tujci v Jugoslaviji so mnenja, da bodo mogli še nadalje odnašati denar našega naroda v tujino in da bodo, čeprav naši narodni sovražniki, še dalje bogateli z našim denarjem. Oni računajo na pasivnost naše narodne inteligence in na brezbržnost širokega dela našega naroda.

Vrzmimo proč eno in drugo! Zganimo se, stisnimo vrste! Ne dajmo sovražniku svojega denarja. Preženimo ga s svoje zemlje in iz države.

Slovenci, strgajte table madžarskih, švabskih in vseh tujih zavarovalnih družeb; ne dajte se guliti od tujcev! Vsa ta društva stojijo na robu propasti, ker so dale svoje kapitalije v madžarska in švabska vojna posojila. Vsa ta društva stojijo pri nas pod sekvestrom. Vse drugo, kar vam trebijo njih agenti, je laž!

Takoj lahko odstopite od takega zavarovanja, čeprav ste ga sklenili na več let in čeprav doba še ni potekla. Oni Vas ne morejo tožiti za ostala leta, ker dunajska sodnija ni več kompetentna soditi našim državljanom.

Slovenci imamo svoja močna zavarovalna društva. Banka in zavarovalni zavod „Beogradska zadruga d. d.“ je v Jugoslaviji najmočnejši domači zavod, ki prevzema vse vrste zavarovanja v popolni vrednosti (tovarne, mlina, žage etc.)

Za zgled naj služi tale slučaj: V Banatu je pred kratkim izbruhnil velik požar; ljudje so bili zavarovani pri madžarskem društvu in zato ne morajo priti do izplačila zavarovalnine. Zato opominjamo vsakogar, naj se drži domačih zavodov. Svoji k svojim!

„Beogradska zadruga“ sprejema vse vrste zavarovanja in opravlja vse najhitreje, najkulantneje in pod najugodnejšimi pogoji. Življenske police veljajo kot kaveja za častnike in vojaške uradnike.

Natančnejše pogoje in pojasnila daje Filiala Beogradske zadruge d. d., Zagreb, Dalmatinova ulica 5, dalje glavna zastopstva v Karlovcu, Petrinji, Kostajnici, Krapini, Čakovcu itd.)

Tudi po Sloveniji se bodo osnovala glavna zastopstva.

Kdor bi imel voljo delati za Beograjsko zadrugo, naj se pisмено javi Filiali Beograjske zadruge, Zagreb, Dalmatinova ulica 5. Opozarjamo bralce na inserat Beograjske zadruge na tretji strani lista.

Dopisi.

Srčno pozdravljeni. Odboru krajevnega organizacije JDS je poslal iz Beograda brzojavko g. dr.

ji šibo in jo švigni, potem zgrabi skrinjico in se pospeši k meni.“

Potolažen je šel Svetopolk v grad. Potrkal je in odprla mu je stara baba, ki je vprašala, kaj hoče. „Kraljična Vida, nevesta mojega kralja, ima tukaj skrinjico s poročno obleko in pošilja mene po njo“, je odgovoril Svetopolk.

„Resnica je, da ima tukaj skrinjico, toda jaz ti je prej ne izročim, dokler na treh konjih ne pojezdíš.“

„Prinesi skrinjico in pripelji konje.“ Kmalu je prinesla čarovnica lično skrinjico na dvorišče, potem pa je krevsala v hlev. Prvi konj je bil rjavec. Ko je Svetopolk sedel nanj, je jel grozno brcati in skušal strmo glavi jezdec; Svetopolk pa ga je dobro krotil in se ni dal vreči niti tedaj, ko je letel z njim iz gradu in kakor stekel besnel po polju. Nenadoma pa rjavec pod njim izgine in leti v zajčji podobni preko ogonov. „Ko bi imel sedaj hrta!“ je vzdihnil jezdec; jedva pa je izrekel besedo, se žene za begunom hri kakor veter, zgrabi ga za hrbet, sieče nazaj in ga položi. Svetopolku k nogam: „To imaš zato, ker si me v gozdu odvezal.“ Svetopolk je zgrabil pretkanega rjavca za uhlje in ga nesel čarovnici, ki je vsa srdita pripeljala rdečka. Rdečko je delal še huje; ko je dirjal z jezdecem po polju, je hipoma pod njim izginit in se vzdignil v podobi čaplje v zrak.

Svetopolk se je spomnil orla; v istem hipu pa se podi jata orlov za čapljo in največji izmed njih jo zgrabi v kremplje in prinese Svetopolku: „To imaš zato, ker si me v gozdu odvezal.“ Baba bi bila lahko jeze počila, ko ji je Svetopolk vrgel čapljo pod noge. Pri-

Kramer, bivši minister za trgovino in obrt, g. dr. Kukovca, predsednik stranke JDS ter dva srbska poslanca gg. Jos. Vojnović in Gregorije Nastazijević. Srčno pozdravljeni vsi v naši sredini!

Naše ženstvo. Jugoslovanska demokratska stranka je uvedla v svojem volilnem redu žensko volilno pravico. — Kliče žene v politično življenje. Pričakujemo vsled tega, da bode na nedeljskem shodu najmanj toliko žensk kot moških. Odbor.

Trgovski pomočniki v Ptuj. Razmere, v katerih žive trg pomočniki so neznosne, dan za dnevom se dražijo živila in predmeti za vsakdajno potrebo. Trg. nastavljenici se ne morejo zadovoljiti z mezdo od trg. gremija nakazano, ker z njo ne morejo na noben način shajati. Vidijo se prikrajšane in prisiljeni so staviti nove zahteve, ki se bodo v prihodnjih dnevih predložile trg. gremiju. Žalostna resnica je, da trgovci, ki dobro poznajo „Zvezo trg. nastavljen.“ nikakor nočejo pripoznati iz lastnega nagiba njih bede in sile, v kateri se nahajajo, ampak ti si morajo borno mesečno plačo sami izvojevati, takorekoč izžeti. Kaj pa nastane iz tega razmerja? Iz tega se rodi nesporazum med šefi in nameščenci, razvoj podjetja se ovira v škodo prvih. Misli se nas nadalje izžemati; pa prišel bo dan obračuna in sicer za vse tiste, ki mislijo, da smejo le oni na svetu živeti in si žepe polniti, drugi pa naj stradajo. Ravno na Ptuj se je pri zadnjem običnem zboru trg. gremija določila doklada za oženjene nastavljenice v obliki enomesečne plače odklonila; v Mariboru se je tamošnjim tovarišem že 1. decembra lanskega leta dovolila in izplačala. Oženjeni nastavljenec bi torej moral pri današnjih razmerah, piši in beri z 800 kronami mesečne plače pošteno živeti. Kaj pa je 800 K? Saj je že 2000 kron premalo, ako hoče prav prosto in ponižno živeti, o obleki, obutalu itd. ni niti govora. Pri teh slabih plačah so pa trg. pomočniki napram tovarišem drugih mest naše države šev nedeljskem počitku prikrajšani. Kljub temu, da je deželna vlada za Slovenijo z naredbo Uradni list 154 1919 z odlokom št. 74 delavni čas točno določila trgovski obrti, se v tem oziru od tukajšnjih kompetentnih oblasti ni ničesar sklenilo. V Ptuj se dela v trgovinah večinoma na teden 48 ur (8 na dan) in že zaradi tega gre nastavljenec popolni nedeljski počitek; nekatere človekoljubne tvrdke držijo nedeljski počitek radovoljno v prid nameščencem. Zakaj je pa to pri njih mogoče? Mi vprašamo vlado, zakaj se ne vpelje v Ptuj nedeljski počitek? Ali morda ne spada Ptuj pod zakonodajo Jugoslavije, ker se še pri nas sploh vlada po starem avstrijskem kopitu in zakonodaji. Mi trg. nastavljenici ne bomo odnehali nikdar od naših pravic in šli bomo do skrajnosti z vsakim odporom. Upamo, da se čuje naš glas v Ljubljano in da nas usliši Ljubljana in mirna Bosna.

pelje mu vranca; ta je bil najhujši. Letel je iz gradu, divjal in sopol, brčal in kopal, da so grude na tri sežnje letale, nazadnje pa je skočil v bližnji ribnik. Svetopolk se je spomnil krapa; v kratkem času je priplul krap in vrgel na breg v ribo izpremenjenega vranca, rekoč: „To imaš zato, da me nisi pustil v blatu.“

Babi so se iskrile oči. „Pusti ribo in vzemi si skrinjico!“ Svetopolk pa je zagledal šibo, ki jo je čarovnica skrivala. Ko se pripogne po skrinjico, ga hoče baba švigniti, on pa se hitro izogne, iztrga ji šibo in jo pošteno naklesti. Baba je okamenela; Svetopolk pa je šibo shranil, vzel skrinjico in bežal k belcu, ki je že čakal pri vratih in ga veselo pozdravljaj. Srečno sta dospela domov.

„Ljubi Svetko!“ je rekla Vida, ko ji je dajal skrinjico, „kaj bom s skrinjico, ko nimam ključa k njej!“ „In kje je ta ključ?“ je vprašal kralj, vsled nove zapreke ves nevoljen.

„Ta ključ je še tristo milj dalje v nekem gradu.“ Kralj se je bal prositi Svetopolka, on pa se je sam ponudil, da pojde po ključ. Zopet se je posvetoval z belcem.

„Ljubi gospod, pripravi se, šibe pa ne pozabi doma.“

Dragega dne je odjezdil po ključ. Pri nekem gradu se je belec ustavil. „Pri vratih zagleda štiri speče leve. Udari vsakega s šibo čez oči; oni okamenijo, potem idi v grad. Sredi dvorišča najdeš še enega leva, ki je močnejši nego prvi štirje skupaj, in ta ima ključ v gobcu. Približaj se mu počasi in ga udari s šibo čez oči. Kadar okameni, vzemi ključ iz gobca in

Prva jugoslovanska zadruga za usnje in čevle, družba z o. z. se je osnovala v Ptuj, kakor posnameno iz zadnjega uradnega lista. Ker krožijo o članih in financiranju te zadruge zelo si nasprotujoče vesti, dovolimo si odprto prašanje, o narodnosti in pristojnosti večine članov te zadruge in s katerim kapitalom je zadruga ustanovljena ter pojasnila na kak način more biti imenovan 17 letni sin glavnega židovskega akcionarja Kurt Erih Ettinger prokuristom, ko je vendar znano, da se je ta novoimenovani prokurist začel pred kratkim učiti prvih pojmov našega jezika in trgovstva. Da se zadeva razjasni v vsestranskem interesu, prosimo za ta pojasnila.

Nemške račune še se predrznejo pošiljati nekateri zagrizeni obrtniki in trgovci ne samo slovenskim strankam, ampak tudi javnim uradom, med tem, ko je trgovec Kollenz pred kratkim zavrnil slovenski račun z besedami: „Wir Deutsche sind auch noch da“, ter zahteval nemški račun. Pri tem pravimo, da smo v Jugoslaviji in da je slovenščina državni jezik. Da je začel rasti tako visoko greben našim zagrizencem, smo si deloma krivi sami. Slišimo, da slovenske stranke in celo javni zastopi oddajajo delo najhujšim zagrizencem, mesto našim obrtnikom. Tako je na pr. tukajšnji nemški ključavničar Scheichenbauer napravil razna dela za šolo iz ptujske okolice in vposlal za ta dela šolskemu svetu popolnoma nemški račun. Prej nam je branila avstrijska vlada izvajati načelo „Svoji k svojim“, danes pa si plijujemo sami v lastno skledo. Razumljivo je, da rodi tako postopanje nemško gospodarsko stranko, kakor nazivajo pod tem plaščem nemški nacionalci svojo stranko, ki se pripravlja z vso intenzivnostjo na političen boj zoper naš narod in našo državo. Hic Rhodus!

Kdo naj naš zastopa? Prejel sem v roke dopis, na katerem stoji pisano z nemškimi črkami: „Dr. Sixtus Ritter von Fichtenau, Advokat in Pettau.“ Človek bi si mislil, da se nahaja na Dunaju, ne pa v jugoslovanskem Ptuj. Kako morejo vendar naše oblasti dovoliti takim odvetnikom, da zastopajo naše stranke? Povrh tega naj javnost zve, da je to tisti odvetnik, ki je nekoliko dni pred polomom, protestiral proti temu, da se s slovenskimi strankami vodi razprava v slovenskem jeziku in zahteval tudi, da se ta njegov protest v zapisnik zaniše. Gospod doktor in njegovi tovariši naj nikar ne upajo, da pride Ptuj nazaj pod Avstrijo in da mu bo mogoče njegov pečat še prav prišel; naj ga raje spravi v muzej za spomin na nekdanje gospodstvo ptujskih nemčurjev nad ubogim slovenskim ljudstvom.

Blago je poskočilo! Zvedeli smo sledeče: Blago je poskočilo za 30%, ne prodajaj blaga! Tako je telegrafiral ptujski „veletrgovec“ Kovačec svoji ženi iz Ljubljane domov. Torej, ker je v Ljubljani blago postalo dražje, hoče tudi on svojemu staremu po-

priidi k meni. Toda pozor, da se nobeden ne vzbudi, in če je po tebi.“

Svetopolk je prišel k vratom in na mah so okamenili štirje grozoviti Levi. Velikemu levu na dvorišču je gledal ključ iz žrela. Svetopolk se mu je tiho približal in na naglo udaril čez oči. Lev je okamenel in ključ mu je padel iz gobca. Svetopolk ga je pobral in hitel k belcu. V strašnem viharju je dirjal med bliski in strelami do čarovne meje in prijezdil za nekoliko dni domov. Vida je vzela ključ in velela Svetopolku, naj gre s kraljem za njo. Odprla je skrinjico, namesto obleke pa je potegnila iz nje širok meč. „Poglekni ta sedaj“, je rekla prestrašenima možema, „obema odsekam glavi; kateri je plemenitega srca, tisti zopet oživi in tega si vzamem.“

Svetopolk je takoj pokleknil, kralj pa se je obotavljal. A čudo! Svetopolk je oživel, kralj pa je ostal mrtev. Vida je nato proglasila Svetopolka za svojega soproga in novega kralja. V vsej deželi je bilo samo šestindvajset src, ki se niso radovala, in to so bili Svetopolkovi bratje. Neizmerna zavist se jih je lotila in prisegali so si, da ne bodo mirovali, dokler ne pogubijo brata. Šli so k neki čarodejni babi in ji obetali mnogo denarja, če jim hoče pomagati, in baba jim je obljubila svojo pomoč.

Nekega večera so se vrnili lovci na videž žalostni v grad. Svetopolka ni bilo med njimi. „Izgubil se je“, pravili so brezbožni bratje kraljici, „ves dan smo ga iskali, a niti sledu nismo mogli najti.“ Po vsem gradu je nastal jok in stok. A bratje so se zaračunili;

prej nakupljemu blagu ceno naviti za K 30. — pri sto kronah. Lep dobiček bo imel! Vprašajmo samo, kaj porečejo k temu oblasti! Pa ne, da bi zaradi tega tudi drugi trgovci blago podražili!

Kakor gobe tako rastejo v Ptuj trgovine raznih verižnikov-nemčurjev. Slovenci izogibajte se nemčurskih trgovcev, kupujte le pri slovenskem trgovcu, kjer boste tudi dobro postreženi.

K tihetapski zadevi ptujskih nemčurjev nam poroča naš prijatelj, da se Govedičeva trafika ne more šteti med nedolžne. Že med vojno je tabak skrivala in ga oddajala skrivaj svojim prijateljem in znancem po visokih cenah za razno blago. Čemu se pa njena hči vozi okrog, kakor bi imela posebne kupčije, pa menda ne s tobakom, kali? Ta njena hči je naduta nemčurka, ki je kmetom vrivala samo švedmarkine in šulvereinske vžigalice, češ, da so boljše, in še tudi sedaj se ni spremenila in noče govoriti slovenski. Imamo dovolj Slovencev-invalidov, tem se naj da trafika, da ne bonio podpirali svojih narodnih sovražnikov!

Vsi jugoslovanski dobrovoljci, ki dosedaj še niso prijavili svojega vstopa v Društvo jugoslovanskih dobrovoljcev v Ljubljani, naj v lastnem interesu javijo nemudoma svoj naslov ali naravnost na Društvo jugoslov. dobrovoljcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 3, ali pa na naslov Albert Vizjak, Maribor, davčno okrajno oblastvo.

Porota. Dne 16. t. m. se je moral zagovarjati pod mariborsko poroto Jože Prosijeni, star 54. let, pristojen v Rudo pri Velikovu na Koroškem. Osumljen je, da je pri posestniku Kaderju zažgal gospodarske poslopje, ki je do tal pogorelo. Služil je tam 4 leta, ter imel razmerje s hišno gospodinjjo. Ko mu jo je pa drug prevzel, odškodoval se je s tem, da je storil zločin požiga. Obtoženec se je zagovarjal s tem, da je prenočil v škodnjem in vrgel gorečo šibico v seno; šel je namreč na stran, ter se pri tem posvetil. Ker so porotniki zanikali glavno vprašanje, mu je sodni dvor naložil kazen 8 dni, katero pa je že predsedal v preiskovalnem zaporu. — Dne 17. t. m. so se zagovarjali 4 tički, kateri so že delj časa kradli v mariborski okolici. Najbolj vseč jim je bilo meso. Dne 22. februarja 1919 so okradli Marijo Pukl v Pobrežu, požeje pa Balona istotam v skupni vrednosti nad 30.000 K. Ta družba je sestojala iz teh le možakarjev: 1. Štern Anton iz Pobreža; 2. Štern Jakob iz Pobreža; 3. Trunšek Franc iz Kostivnice in 4. Klemenčič M. iz Vurberga. Dejanje so vsi priznali in tudi, da so meso sami pojedli. Višji sodni dvor jih je obsodil takole: oba Šterna na 3½ l. težke ječe. Turnšek na 1 leto težke ječe in Klemenčič na 2½ težke ječe, vsakega četrta leta s temnico in trdim ležanjem. — Isti dan je stal pred poroto Pavel Majhenič iz Murecka. Prilastil si je na ne-

mislili so, da bo izročila kraljica njim del oblasti, ona pa jih je sovražila.

Kraljičini poslanci so se vračali z vseh strani, pa nobeden ni mogel nič veselega povedati. Nekoč je prišla Vida na dvorišče in videla belca, ki so ga Svetopolkovi bratje izganjali iz gradu, češ, da stoji samo na sramoto v hlevu. Kraljica je oštela sirove brate in velela hlapcem, naj peljejo belca nazaj v hlev. Prinesla mu je v jasli sladkih jedi, konj pa ni jedel. Žalostno se je ozrl na Vido in pravil: „Hvala, moja gospa, da me nisi pustila izgnati. Dolgo sem čakal, ti pa si name v svoji žalosti pozabila. Mnogo ti imam povedati. Jezdiva po gospoda!“

„Kaj praviš? Ponj naj jezdiva? Ali veš, kje je? O, pojdi in ponesi me k njemu!“

„Pomiri se in počakaj do noči. Kadar se zmračí, ukaži služabnicam, da ne smejo nikomur povedati, da nisi doma, potem pa pridi.“ Vida se je pripravila in prepovedala služabnicam govoriti, da je ni doma; v mraku je peljala belca iz hleva, sedla nanj in zdirjala v temno noč. Proti jutru se je belec ustavil pri nekem gozdu in rekel: „Kar te v gozdu najprej razveseli, to si vzemi. Potem te zanesem k studentu, kjer si tisto stvar trikrat pokrepiš. Ne boj se nobene pošasti in ne oziraj se. Potem pridi k meni.“

Vida je vstopila v gozd in počivala pod drevesom. Kar zasliši nad seboj žalostno, a vendar krásno pesem; bilo bi je, kakor bi slišala sladki Svetopolkov glas. Razveseljena se ozira po pevcu in zagleda kralkega slavca, ki se je dal ujeti in je zobal iz Vidinih

pošten način okroglo 5000 K. Sodišče ga je obsodilo za to dela na 3 leta težke ječe. — Dne 17. marca 1920 je bil obsojen Valentin Gajžer iz Lienca na Tirolskem, ker je, ko je služil v Mariboru kot četovodja, v Ternicah pri dvema posestnikoma denar rekviriral. Pridobil si je na ta lahek način okroglo 6000 K. Ker ni imel pravice denar rekvirirati, mu je sodišče odmerilo 2. leti težke ječe. Škoda je deloma poravnana.

Požar. Dne 8. t. m. popoldne je nastal v kolarnici posestnika Matevža Unuk-a v Sesteršah, občine Majšperk, ogenj, ki je uničil hišno in gospodarsko poslopje s poljskimi pridelki, opravo, obleko in poljsko orodje. Zgorel je tudi mlad prašič. Škoda se ceni približno na 18.000 K. Zavarovano pa je bilo poslopje za 8000 kron. Sumi se, da je povzročil požar 7 letni sin Unuk-a, ki se je v kolarnici igral.

Požar. Dne 9. t. m. zvečer je izbruhnil na do sedaj še neznan način v poslopju kočarja Jakoba Štampa v Lači vasi, občine Vitan, ogenj. Zgorelo je gospodarsko poslopje, 1 koza, 2 prašiča, oprava, obleka in poljski pridelki. Škoda znaša približno 30.000 K. Zavarovano je bilo poslopje za 300 kron. Ta požar je zanetil tudi hišo seseda Vincencija Trstenjaka, ki je popolnoma pogorela. Škoda znaša okrog 3000 K. Zavarovana pa je bila hiša za 2000 kron.

Smrtna nesreča pri delu. Priden vesten delavec Franc Jeza, pos. sin v Janškem vrhu, se je pri podiranju v gozdu smrtno ponesrečil. Mlademu 32 letnemu fantu je vzelo drevo, ki se je nanj podrlo, življenje. Celi Janški vrh žaluje zanjim!

Sv. Andraž v Leskovcu. Prepotoval sem že marsikatero vas naše mlade Jugoslavije, ter se ustavil končno za nekaj časa v tej skromni haložki pokrajini pri Sv. Andražu v Leskovcu. Res lep kraj je to s svojimi krasnimi vinogradi, a kaj bi to omenjal; saj je itak vsakomur dobro znan. Ampak nekaj drugega je, kar mi je dalo povod, da napišem naslednje vrstice. Mnogo sem potoval in kamor sem prišel, povsod sem našel kakšno društvo, n. pr. Sokole, Orle, Čitalnice, pev-ska, tamburaška, izobraževalna društva in mnogo drugih samo ta edina vasica jih ne pozna, kot da je ni. Zatorej ni čudo, da kmet poseduje tako malo kulture, oziroma izobrazbe. In kedo je temu kriv, če ne merodajni faktorji, kateri bi lahko ubogo ljudstvo privedli z zgoraj omenjenimi društvi do izobrazbe. Seveda ti merodajni faktorji

rok. Spomnivši se belčevega naročila ga je vzela s seboj in jezdila k studentu.

Jezdila je do pozne noči, kar se je belec ustavil. Vida je šla kakih sto korakov in prišla k malemu studentu. Bilo je jasno, kakor po dnevu; ko pa seže v vodo in slavca prvič pokropi, se jame bliskati in grmeti; ona pa seže pogumno drugič v vodo, kar se za-reži iz vode grozno zmajavo žrelo in bljuva ogenj. Brez strahu seže Vida tretjič po vodo in pokropi slavca. Naglo se zjasni, slavec izgine in pred njo stoji Svetopolk. Skoro bi bila zakričala radosti, toda spom-nile se je belčevih besed, položila na usta prst, pri-jela Svetopolka za roko in hitela molče h konju. V desno in levo so ju preganjale grde pošasti, srečna soproga pa sedela na konja in se vrnila drugega dne srečno v svoje kraljestvo.

Brezbožni bratje so zvedeli medtem, da je odjezdila kraljica Svetopolka iskat. Dobro vedoč, kaj bo, so ubežali iz gradu. Svetopolk pa se je spustil za njimi na belcu s šibo in jih dohitel na nekem travniku, kjer so sedeli trudni okoli ognja. Trikrat jih je objездil in udaril vsakega s šibo in v tistem trenutku je sedelo tam šestindvajset kamenitih kipov. Čarodejno šibo je vrgel v ogenj in iz ognja je vzrasla visoka skala in pokrila nehvaležne brate.

Ko se je vračal v prestolno mesto, mu je rekel belec: „Ljubi Svetopolk, stori sedaj, kar te bom prosil. Odslej me ne boš več potreboval, vzemi tedaj svoj meč in mi za vse dobrote, bi sem ti jih izkazal, odse-kaj glavo.“

„Kako me moreš kaj takega prositi?“

„Če mi tega ne storiš, se bom zopet mučil petsto let, preden najdem novega rešitelja.“

S težkim srcem je potegnil Svetopolk svoj meč in mu odsekal glavo. Iz mrtvega trupla je izlezel bel golobček, trikrat zatleskal nad Svetopolkom s krili in izginil v oblakih. Žalosten je korakal domov. Obraz se mu je pa razjrazil, ko ga je sprejela kraljica z navduše-nim ljudstvom. Vladal je dolga leta modro in pravično in ko je kot star dedek zibal vnuke na kolenih, jim je najrajši pripovedoval o odkritosrčnem belcu.

od inteligence, kakor da bi videli v svojem ljudstvu napredek. Ali se pa mogoče bojijo, da ne dobijo dovoljenja. Tega se vam ni treba bati, ker smo danes svobodni državljani mile nam domovine in ne več podložniki bivše tlačiteljice Avstro-Ogrske. Torej usmi-lite se, uslišite prošnje fantov in deklet, da bodite tudi Vi enkrat usmiljenje dosegli.

uvidevajo, da je boljše, da je kmet sto let **Selanom v pojasnilo.** V „Straži“ se je nekdo, ki mu je blagor in procvit naše narodne šole posebno na srečo in ki se skriva za „Selani“, obregnil nad novo učiteljico ženskih ročnih del na Selih, katero je šolska oblast nastavila v osebi učiteljice soproge od Sv. Vida, kar se v članku posebno naglašja. Vemo dobro, kam pes taco moli. Dotični šolski strokovnjak, ki je napisal članek v „Straži“, naj se blagovoli prej pri naši šolski oblasti informirati, za koliko so se izdatki za zdrževanje šole radi tega zvišali; tamkaj bo tudi zvedel, da dobiva ome-njena učiteljica za 1 km hoda 40 h, kar znaša sem in tja 4 K 80 h, gre vsak teden enkrat, to je mesečno 19 K 20 h; to so tisti velikanski izdatki za novo učno moč. Pa to dotični gesp. prav dobro ve, gre tu za vse kaj drugega, o čemer bomo še o priliki spregovorili kako besedico. Sicer pa naša šolska oblast dobro zna, kaj dela.

Izpremembe voznega reda na južni železnici. Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani priobčuje: Od 1. aprila t. l. vozi na progi Grabštajn-Maribor, glavni kolodvor, mesto dosedanjega vlaka št. 416 vlak št. 416a, ki odhaja iz Grabštajna ob 4.40. iz Dravograda ob 6.22 in prihaja v Maribor ob 8. uri ter ima tako zvezo z vlakom št. 35b-205, ki odhaja iz Maribora ob 8.33, iz Prager-skega ob 20.30 in prihaja v Čakovec ob 22.33. V nasprotni smeri vozi iz Čakovca vlak št. 250 do Ptujja in iz Ptujja vlak št. 224 do Maribora. Vlak št. 250 odhaja iz Čakovca ob 3.45, vlak št. 224 pa iz Ptujja ob 5.43 ter prihaja v Maribor ob 6.59. Od 1. aprila vozi tudi na progi Maribor—Pragersko—Čakovec vlak št. 229/27, ki odhaja iz Maribora ob 18.55. Na progi Maribor—Grabštajn vozi meš. vl. št. 447 do Dravograda in vlak št. 415 od Dravograda do Grabštajna in sicer odhaja vlak št. 447 iz Maribora, Koroški ko-lodvor, ob 5.52 in prihaja v Dravograd ob 7.51, iz Dravograda odhaja vlak št. 415 ob 9.13 in prihaja v Grabštajn ob 14.24. Ta vlak ima tedaj zvezo v Dravogradu z osebnim vlakom št. 1813 proti Velenju in Celju. V nasprotni smeri vozi mešani vlak št. 414, ki odhaja iz Grabštajna ob 7.52 in prihaja v Dravograd ob 10.40, iz Dravograda vozi vlak št. 480, ki odhaja ob 19.41.

Politične vesti.

Nar. predstavništvo zopet nesklepčno. Blamaža vlade. — 15 poslancev pri seji! Beograd, 24. marca (Jugosl.) Današnja sela nar. predstavništva pomenja za vladu skrajno polomijo in blamažev. Navzočih je bilo tako malo poslancev, da se je otvoritev seje dolgo zavlekla. Ko pa je naposled predsednik sejo vendar moral otvoriti, se je konstatiralo, da se je udeležilo seje celih 15 (petnajst) poslancev. Zbornica vsled tega sploh ni začela z razpravo, ampak se je takoj odgodila.

Smodlakova akcija razbita. Beograd, 24. marca (Jugosl.) Ministrski predsednik Stojan Protič je obvestil dr. Smodlako kot predsednika izvenstrankarskega kluba in M. Draškoviča kot zastopnika demokratske zajednice, da vladne stranke ne morejo pristati na predloge nevaralnih poslancev in da smatrajo zato pogajanja za koncentracijo vlade za končana. Pod utisom te izjave je prišlo do sporazuma med demokrati in skupino dr. Smodlaka. Poslednja je obljubila, da bo podpirala demokrate v njihovem boju proti sedanji vladi in da bo zlasti onemogočila kvorum. Demokrati so se obvezali, da ne bodo zahtevali po padcu Protičeve vlade nove strankarske vlade, ampak da bodo privolili v medstran-

karsko, ali celo uradniško vlado. Ako tudi uradniška vlada ne bi mogla delati s parlamentom bodo demokrati pristali na to-danaj uradniški kabinet volilni red oktroira in nato takoj izvede volitve. Z ozirom na ta kompromis med demokrati in nevturalci se smatra za gotovo, da bo Protič-Korošceva vlada odstopila takoj, ko se vrne regent v Beograd. Poskusili bodo nato še enkrat sestaviti koncentracijsko vlado. Ako se tudi to pot ponesreči, bo poverjeno vodstvo vladnih poslov nestrankarskemu uradniškemu kabinetu.

Na Reki se proglasi republika. Reka, 23. marca. (Slov. N.) Zadnje dni so se z vso trdovratnostjo vzdrževale vesti, da se namerava na merodajnem mestu na Reki proglasi-ti republika. Z ozirom na te vesti je izdal D' Annunzijo razglas, v katerem pravi med drugim: „Z ozirom na govorice, ki se širijo v meščanskih krogih na Reki in v kraljevini sami, da se v najkrajšem času namarava proglasiti reška republika, je potreba izjaviti, da se ti glasovi nanašajo zgolj na dejstvo, da je mestno poveljništvo smatralo za potrebno, da prouči aktualno in realno situacijo glede reškega vprašanja z ozirom na rešitev, ki bi jo mogli donesti eventualni dogodki, da pa se vse delovanje mestnega poveljništva giblje vselej in v vsakem slučajusamo v tej edini in najvišji smeri, da se Reka ujedini z Italijo.“

Potres na Kavkazu. London, 23. marca. Georgijska vlada na Kavkazu javlja, da je silen potres uničil mesto Gori, ki je imelo 30.000 prebivalcev. Pod razvalinami je pokopan 10.000 ljudi. Ostalih 20.000 je brez vsake strehe, ker je potres razdejal vsa poslopja.

Prosveta.

H koncertu Zika z umetniškega stališča kaj povedati je težavno. Kdor se ga ni vdeležil, ne bo razumel, da kritika ne ve niti točke, kjer bi si bila želela kaj boljšega bolj vzor-nega ali da bi bila vsaj tu ali tam zalotila kako neznatno hibo, na katero bi se dalo opozoriti. Kdor pa se je vdeležil koncerta, mi bo pritrnil, da je neka sveta tišina, kakoršne doslej še nismo doživeli pri naših prireditvah zavladala takoj, ko se je pričel prvi komad in vstrajala do konca. Kvartet Zika je prišel, igral in zmagal. — Ni ga bilo poslušalca, ki sine bil želel, da se koncert ponavlja makar še cele ure. — Kdor ve, kaj je komorna godba, da ne gre za poskočnice ali sladkosanjave valčke, ampak za povsem točko klasično godbo, ta bo vedel ceniti, kaj se pravi: poslušalci bi še poslušali ure in ure. Ocena sporeda, ki smo jo podali v naprej, da bi bilo občinstvo ne-kako pripravljeno, je bila povsem opravičena in kar beseda ne more izraziti, to je način proizvajanja po kvartetu Zika prekrasno tol-mačil. Ni dvoma, da ga je prištevati najči-stejšim biserom proizvajajoč ne-le-jugoslovanske umetnosti; kristalna svetlost, ognjevitost in nedosežna finesa bo očarala povsod, kjer bodo tako srečni, da bodo mogli poslušati dovršeni kvartet Zika. — Glede obiska zopet stara pesem. Prazne vrste! Če pride kak ben Fakinovič bej ali kak sličen harlekin kazat svoje norčije, se občinstva tare. Za gluposti radi žrtvujejo 10 K, za umetnost, stoječo na višku popolnosti pa ne. Kratek račun: nekdanj je stal liter najboljšega vina 96 h; prostor pri dobrem koncertu pa že tedaj 5 K. Danes stane vino 40 krat toliko, koncert pa samo 2 do 4 kratno svoto. In vendar se danes pije več, kot nekdanj. Koncert pa je predrag! Kvartet bo zopet prišel in morda bo tedaj večji del občinstva poravnal zamudo.

Vabilo na naročbo.

Kdor želi, da se mu redno pošilja „Ptuj-ski list“, naj prijavi svoj naslov upravnistvu v Ptuj, Slovenski trg (stari rotovž) štev. 3, pritličje levo.